

Hva er kjærlighet verdt?

Emma Holten

Underskudd: verdien av omsorg

Oslo: Res publica, 2025

291 s.

ISBN 9788282263160

Michael 2025; 22: 282–283.

doi: 10.5617/michael.12628

Denne boken har tre store feil. For det første mangler forfatteren tilstrekkelig innsikt i økonomisk teori. Hun gjengir grunnbegreper feilaktig og misforstått. Dessuten henter hun sitater og utdrag fra vitenskapshistorien, men uten å plassere dem i den historiske konteksten eller i sammenhengen de inngår i. For det tredje er hun preget av hybris. Hun mener for eksempel at økonomene ikke har skjønt noen ting, mens hun selv, og de fleste feminister, overskuer det hele. Disse tre trekkene gjør at teksten virker både unyansert og påståelig.

Hvorfor blir ikke mange av de mest verdifulle aktivitetene i vårt samfunn verdsatt tilstrekkelig? Mange har forklart dette med økonomers tenkemåte og de økonomiske modellenes store innflytelse. Et nærliggende eksempel er kritikken mot New Public Management i helse-tjenesten. De nye styringsmodellene flytter oppmerksomheten bort fra behandlingskvalitet og omsorg og over mot budsjettinnsparing, kvantitet og effektivitet.

Holten argumenterer for at økonomenes inntogsmarsj førte til at hele samfunnet, ikke bare helsetjenesten, ble preget av feilaktige perspektiv med sørgelige konsekvenser. Hun hevder at forutsetningen om det perfekt rasjo-

nelle, individualistiske og nyttemaksimerende mennesket er en av årsakene – og det er enkelt for henne å vise at dette ikke stemmer med virkeligheten. Det mener også de fleste økonomer i dag, uten at hun nevner det.

En stor feil i økonomiske modeller er en snever forståelse av *verdi*, mener Holten. Men her har hun igjen konstruert en stråmann. Hvilke økonomer mener at omsorg for andre mennesker ikke er verdifullt? *Verdi* i et marked er ikke det samme som generelt verdifullt. Et eksempel er verdien av kunst. I kunstmarkedet tilsvarer verdien av et maleri det noen er villige til å betale. Det er ikke det samme som en objektiv verdi, eller verdien av maleriets kvaliteter i bredere forstand.

Det er mye av stor verdi som det er vanskelig å sette en kvantitativ verdi på – som er nødvendig for å inkluderes i en økonomisk modell. Jeg er enig med Holten i at helsetjenesten kunne ha godt av å vektlegge kvalitet og omsorg mer, men jeg er ikke enig i at samfunnsøkonomisk teori er årsaken til denne mangelen. Det er politiske og administrative valg, og dermed er det andre enn samfunnsøkonomene som fortjener kritikken.

Holten *har* et poeng når hun skriver at økonomiske modeller ikke inkluderer mange viktige aktiviteter i samfunnet, eller at man ofte bare tar hensyn til det som kan telles. Det er for eksempel ikke enkelt å forstå hvilke mekanismer som har ført til at det ikke er en åpenbar sammenheng mellom lønninger og et arbeids betydning i samfunnet. Men at det skulle skyldes de samfunnsøkonomiske modellene, har ikke Holten overbevist meg om.

Boken er blitt en bestselger i Danmark, den publiseres nå i en rekke land og har fått mange strålende kritikker. En årsak er nok at Holten argumenter for at verdier som omsorg og nestekjærighet ikke får den plassen de fortjener. Det får hun godt frem, men årsakene forblir uklare.

Berit Horn Bringedal
berit.bringedal@lefo.no

*Berit Horn Bringedal er sosiolog, dr.polit. og seniorforsker
i Legeforskningsinstituttet.*